

sigui a la ratlla d'Andorra; i prop de Cerdanya hi ha *Le Prat de na Guilba*, en el terme de Villanière, a l'Aude (Sabarthès, *Dict. Topogr. d. l'A.*). Crec, doncs, que un *guilhà* 'enganyar' que hom cita en terra d'oc, però documentat recentment i només en alguns parlars esparsos, deu sortir també d'aquest manlleu del català: se cita un *guilhà* bearnès, i d'algun parlar llen-guadocià («tromper, duper»: *tau crei ghilià ghilio, que ghilio lou ghilio*, Sauvages: 'tal creu *guillar* la *guilla*, i és la *guilla* que el *guilla*' diríem).

Sí, hi ha també un fr. ant. *guile* 'engany' (algun cop grafiat *guille*), i d'aquest és manlleu l'angl. *guile* (pron. *gajl*) i l'angl. mj. i antiq. *wile* id. «trick, deceit, cunning procedure»: però aquest és un mot independent, i notem que té *l* i no pas *lh*, per tant no explicaria les formes amb *l* palatal. Es creu que, en definitiva, és un germanisme, cf. esc. ant. *vél* 'habilitat, astúcia'; i que la paronímia amb àr. *gill* «perfidie, fraude», Deffrémery, *Journ. Asiat.* 1862, 86, és deguda a una altra coincidència, cosa sempre fàcil en radicals tan curts i poc característics.¹⁰

DERIV.: *Guill* 'astut' (Banyoles). *Guillam*. *Guillassa*. +*Guillat* 'cria de la guineu' Conflent (anotat del pastor de Conat, 1960), amb el sufix diminutiu -ATTUS. *Guiller* 'propi de les Guilleries': *cabra guillera* (Amer i Pineda, segons BDLX IX, 199); *guillerejar* (DAG). *Guillot* (Eiximenis).

De *guineu*. *Guinar* 'robar' és una pura invenció del cínic editor del Lab.-Salvat (no en les eds. responsables del Lab. 1839-88). *Guinardera* seria 'cau de guineus' a Centelles segons DAG. De fet hi ha aquest nom a la toponímia de molts llocs, i no consta que significu això (és sabut que a França hi ha molts noms de «domains», com *La Bellaudière*, derivats de NPP purs), si bé no és inversemblant; també per exemple en el Vallès, el Priorat etc.: *Font de la Guinardera* i partida *Les Guinarderes* a la Vilella Alta, que podria derivar de l'encreuament *guinard(a)* explicat més amunt; però notem que de l'etimològic WINDILD, *guineld* (> *guineu*), des del moment que -LD no era final havia de derivar-se *guinaldera (com *Arnau/Arnaldó, sou/soldar* etc.) i aquí podia intervenir una dilació de la -r- final (recolzant en tants NLL com *Cardera/Cardet, Gavardera* etc.). *Guinerdejar* hapax d'Arnau d'Erill (que hem vist supra usant *guineu*) 'fer trampes': «Ta malvestats te fay *guinerdejar* / malvats juseu e molt pus flac que lebre» (BABL XXIX, 214.76) on encara es manté (l'autor és occidental i no confon a i e) la e etimològica de *guineldajar, si bé pogué haver-hi aquí influència del sinònim *covardejar*, com en *guinard* hi degué ajudar no poc la de *covard*. *Guineuot* > *guineot*, d'on les variants *guineet (> *guinet*) i *guinot* i el regressiu *guino*. Per a d'altres derivats discutibles, veg. supra.¹¹

¹ No és que ho diguin els documents però llegint els que parlen de la *Domna Winidilde* de Guifre el Pelós en els *Condes Vindicados* de P. de Bofarull (I, 40, 41) tenia jo una vaga impressió d'implacions de caràcter moral: pot ser imaginació meua. És curiós un doc. del S. x que presenta precisament da-

mes de tots dos noms en tractes o negocis l'una amb l'altra: document no legible completament i merament referent a la venda d'un alou de vinyes, arbres i camps en el terme d'Olerdola (llavors reprès de fresc als sarrains, justament en temps del comte Guifre de Barcelona!): «<uxo>ri sua *Guinedelle*, venditores sumus vobis, donna *Guilla* emptore --- vindimus vobis modia<ta...>s, cum curte et solos et superpositos et foveas et arboribus; et modiatas duas de vineas ---. Est ipsum alodem in chomitatum Barchinona, in terminio de Olerdulla --- affrontad: de orientis in nos vinditores, vel in terra de condam Lopardi, et est hodie de filiis suis --- facta carta vindicione -vi- kalendas augus<ti...>. Sig. Lopardus. Sig. *Guinedelles*: nos, qui ista vendicione fecimus». Manca l'any, però una autoritat com Serra i Vilaró certificava que era lletra del S. x, i el Dr. Llorens me'l deixà copiar com un dels més antics que va trobar el gran cartista en els fons de Solsona. Naturalment que no és més que deixar córrer la nostra imaginació, fantasiar que es tracti precisament de les dues comtesses, que abans de maridar-se, haguessin estat veïnes i en tractes potser no sempre amistosos ni confiats; però algú més erudit que jo potser podria arribar a esbrinar si la gran dama fou filla i germana de sengles Lopardus; i si no pogueren tenir terres en el Penedès. Valgui això almenys com a documentació d'una coetània del mateix nom i comtat que l'esposa del Pelós. Més tard en trobo encara algunes altres, totes catalanes i en forma cada cop més romànica, i la major part en el comtat de Barcelona: *Guinedeld* a. 1048 en el *Cart.* de Sant Cugat (II, p. 259); i amb metàtesi de -d- i -n-, abans de caure la ð intervocàlica: *Guidinelle* (LD > *el* fenomen previ a la vocalització en -eyle > -ey(1)) a. 1108, *Guidenellis femina* a. 1047 (ibid. II, pp. 61, 258). Una en el Vallespir: «Eu, Bremons, filz de Garsent, et eu Guillelms, filz d'aquest Bremon e de *Guinedeld*», doc. de Montferrer, a. 1111 (RLR IV, 498). No en sé més. — ² Veg. els estudis de Max Leopold Wagner, *ARom.* XVI, 501-14 (on aplega encara casos d'altres llengües) i *Diz. Etim. Sdo.* I, 593 i II, 74. — ³ Veg. Mitxelena, *Fo. Li. Va.* I, 9, 33; per a *azeari* allà també, i en la *Fon. Hi. Vca.*, pp. 119 i 418. — ⁴ D'aquí *guilla* 'gas mefític': és simplement gas carbònic: CO₂, segons Fontserè, anotació marginal al seu *DOrt.* Certes substàncies, com ara les acumulacions de la brisa del raïm, poden llançar-ne fatals emanacions. Al meu innoblidable Josep Picó i Martí sentia contar que a Cardona, cap a 1908-10 li feien pendre banys de brisa per curar-lo d'una paràlisi del braç (recordo que llavors en millorà bastant); primer s'asseguraven que a la barraca del trull no hi haguessin «la *guilla*» i després el submergien fins al coll en una portadora de brisa (fermentada?), de la qual en sortia «roig encès com un pebrot», 1960. — ⁵ En la vida real la nostra llengua no distingeix: *guineu* o *guilla* s'usen per als dos sexes alhora de la bèstia, a diferència del castellà: *zorro/zorra*. Fabra (*Gram.* 1912, pp. 13 i 404) tra-